

A szabványok világa...

SZABVÁNYOK A BIZTONSÁGTECHNIKÁBAN – SOROZATUNK 20. RÉSZE

Az alábbiakban az MSZ CLC/TS 50136-7:2007

Riasztórendszerek.

Riasztásátviteli rendszerek és berendezések.

7. rész: Alkalmazási irányelvek műszaki előírást ismertetjük.

A dőlt betűkkel szedett szövegrészeket

az MSZ CLC/TS 50136-7:2007 szabvány idézetei!

A következőkben ismertetésre kerülő TS (Technical Specification) Műszaki Előírás megnevezésének (CLC/TS) lényege, hogy nem európai szabványként, hanem szabványjellegű dokumentumként jelent meg. TS-ként olyan dokumentumok jelennek meg a CENELEC kiadványaként, melyek a riasztórendszereket érintően:

- ▶ vagy a még nem szabályozott szakterületekre vonatkoznak, átmeneti, iránymutató jelleggel specifikálnak követelményeket (később, kb. 3-4 év múltán szabvánnyá válnak, azaz nevezhetők előszabványoknak is, ilyenek pl. a termékszabványok);
- ▶ vagy olyan szakterületeket érintenek, amelyeket az EU tagországaiban egymástól eltérően szabályoztak már eddig is (nem is közvetlen cél a teljes egységesítés, mivel eltérő kriminalisztikai körülmények találhatók az EU tagországaiban), azonban iránymutatásként szolgálhatnak az egyes nemzeti követelmények és előírások korszerűsítéséhez, így az egységes biztonságsszakmai értelmezéshez;
- ▶ vagy olyan tagországokra vonatkozóan nyújtanak kiindulási alapot, ahol még nincs szabályozva ez a szakterület, így ott a nemzeti szabályozás bázisaként szolgáljanak.

Ezen műszaki előírások nemzeti szinten történő bevezetése nem kötelező (megjelenésüknek bejelentése viszont kötelező és a hozzáférhetőséget is biztosítani kell), azonban amennyiben a nemzeti szabványosítási eljárásokra felhatalmazott szervezet (nálunk az MSZT) illetékes műszaki bizottsága úgy dönt, akkor megtörténhet bevezetésük.

Mivel Magyarországon – a tűzvédelemmel ellentétben – a biztonságtechnika „mos-

tohagyereknek” számít, így gyakorlatilag nincs általános szabályozás. Mindenki a saját szakterületén egyéni ötletektől vezérelten, kockázatelemzéséből kiindulva, biztonságérzetétől függően, esetleg anyagi érdekeltségének megfelelően (sic!) más és más műszaki megoldást „kínál” és „nyújt” ugyanazon szolgáltatás teljesítése során. Így több olyan TS nemzeti szinten történő bevezetése kívánatos, melyek:

- ▶ vagy nem válnak belátható időn belül szabvánnyá (akkor ugyanis kötelezővé válik a honosításuk);
- ▶ vagy annyira hiányzik a közös értelmezés és a szakterületi műszaki-technikai követelmények, megoldások egyértelműsítése, hogy célszerű az erre vonatkozó EU műszaki előírások bevezetése.

Ha megtörténik egy TS nemzeti szintű bevezetése, ugyanolyan jogállásúvá válik, mint a többi nemzeti szabvány!

Másrészt – valljuk be –, hogy egy esetlegesen más EU-tagországbeli részére nyújtott gyártás, kivitelezés vagy szolgáltatás esetén magunkról állítunk ki szegénységi bizonyítványt, ha nem tudunk a közös EU-elvárásoknak megfelelni, esetleg nem is ismerjük azok létét, tartalmát, követelményeit!

Az MSZT 816-os – Riasztórendszerek – műszaki bizottsága döntése folyamán már befejeződött egy másik TS (TS 50136-4:2003) magyar nyelvű szaktektronizálása is, mely várhatóan 2008. IV. évfolyamában magyar nyelven fog megjelenni. A témája egy, nálunk szintén nagyon „tágan (félre)értelmezett” részterület, a riasztásfogadó központok riasztásmegjelenítő berendezéseivel szemben elvárt követelmények.

Úgy érzem, hogy ezen a részterületen nagyon szükséges a bevezetése, hiszen

ez az az eszköz, amit mi, magyarok általában nem veszünk meg, hanem beszerezzük a riasztásfogadó adó-vevő berendezést, majd egy ügyes, informatikai (nem biztonságtechnikai!) vénával megáldott „gyerek” csinál egy remek PC-s felügyeleti szoftvert. Ez rendszerben is van így, csak ezen túl majd a „gyerek” kezébe kell adni ezt a TS-t, hogy az ebben leírtakat „tudnia kell a hardvernek és a szoftvernek!”.

A kissé hosszúra sikerült bevezető után térjünk rá az MSZ CLC/TS 50136-7:2007 műszaki előírás ismertetésére!

MSZ CLC/TS 50136-7:2007

Mint általában az alkalmazási irányelvek, így ez a kiadvány sem csak műszaki paraméterek, követelmények gyűjteménye, hanem a riasztásátviteli rendszerek üzemeltetésére és a biztonságtechnikailag fontos megoldások, megbízható működést befolyásoló tényezők, megfontolandó ismeretek megismertetésére hivatott.

■ A műszaki előírás megfogalmazza a **4.2 alfejezetében a riasztásátviteli rendszer célját:**

A riasztás célja mindig valamiféle választékozás kezdeményezése, ami történhet a helyszínen vagy távolban.

Meghatározásra kerülnek azok a szempontok, amelyek egy-egy rendszer esetén különösen fontosak lehetnek, pl.:

- behatolásijelző rendszer esetén fontos jellemző a szabotázs és a manipulálás elleni védelem; minél nagyobb a védett érték vagy a kockázat, annál fontosabb a rendszer rendelkezésre állása;
- tűzjelző rendszer esetén a legfontosabb jellemző az átviteli idő és a rendelkezésre állás lehet (természetesen a védett érték függvényében).

Ahhoz, hogy a megfelelő választékozás kerüljön kiváltásra egy-egy üzenet beérkezésekor, fontos, hogy megfelelő mennyiségű egyéb információval is rendelkezzen a riasztásfogadó központ operátora, pl. hibaállapot, éles/hatástalan státus, a riasztás típusa, az alrendszer, a

zóna, a bemeneti csatorna megjelölése, tápfeszültségek rendelkezésre állása, akkumulátorhiba stb.

■ A **4.3 alfejezetben** esik szó a **riasztás-átviteli rendszer alkotóelemeiről és felépítéséről** (A melléklet), mely ábra a sorozat 16. részében már megjelent.

■ A **4.4 alfejezet** a riasztásátviteli rendszer teljesítőképességének **legfontosabb paramétereivel és ezek mérési módszereivel foglalkozik**.

• A **4.4.1 alfejezet az „Átviteli idő”** fogalmának magyarázatával szolgál, a **4.4.2 alfejezet** határozza meg a **„Jelentési idő”** kiértékelésének módszereit, míg a **4.4.3 alfejezet a „Rendelkezésre állás”** értelmezését és javításának lehetőségeit taglalja.

• A **4.4.4 alfejezet a „Jelzésátviteli biztonság”-gal** kapcsolatos magyarázatokat tartalmazza, mely a helyettesítés elleni biztonság megvalósításának lehetőségeit írja le.

• A **4.4.5 alfejezet az „Átbocsátóképesség”** fenntarthatóságának lehetőségeit sorolja fel.

■ A **4.5 alfejezet a „További követelmények”-et tárgyalja**, melyben külön kitér:

• a megosztott átviteli hálózatok problémáira (pl. sáv feletti, kábel TV, energiaelosztó hálózatok stb. **(4.5.1)**);

• a csatlakozó interfészeszközökkel (PABX, X25 stb. **(4.5.2)**) kapcsolatos problémákra;

• a kiegészítő jelzésekkel összefüggő elgondolásokra (állapotjelzésekre, az eseménynaplónak a riasztásfogadó központban történő archiválására vagy a riasztás megerősítési funkciókra (behallgatás a védett térbe, videokapcsolat vagy kétirányú beszédkapcsolat felépítése stb. **(4.5.3)**);

• a „Másodlagos riasztásfogadó központok”-kal kapcsolatos elvárásokra **(4.5.4)**;

• „Az üzenetek elvesztésének megelőzése” érdekében megteendő intézkedésekre és javasolt beállításokra **(4.5.5)**;

• valamint az „Éberségfigyelés”-sel kapcsolatos problémákra **(4.5.6)**.

■ A műszaki előírás az **5. fejezetben a Riasztásátviteli rendszerek alkalmazásának lehetőségeit** tárgyalja külön a behatolás és támadásjelző rendszereket illetően (5.1), melyben – hangsúlyosan – felhívja

a figyelmet arra, hogy az átviteli időt (B melléklet, 1. táblázat) milyen tényezők befolyásolják:

Ilt a következő paramétereket kell elemezni:

- *azt az időtartamot, ami a behatolónak a felügyelt objektumba való behatoláshoz szükséges;*
- *a felügyelt objektum fizikai ellenálló képességét;*
- *azt az időtartamot, ami a riasztórendszernek a behatolás észleléséhez szükséges;*
- *azt az időtartamot, ami a behatolónak a felügyelt objektumban a lopás végrehajtásához szükséges;*
- *a beavatkozó apparátus átlagos reakcióidejét.*

MEGJEGYZÉS: Olyan támadásjelző riasztóknál, amelyeket szükséghelyzetben életvédelmi céllal használnak, különös figyelmet kell fordítani a rövid átviteli idő elérésére.

■ Külön kitér a **Jelentési idővel** (B melléklet 3. táblázat), a **Rendelkezésre állással** (B melléklet 4. táblázat), valamint a **Jelzésátviteli biztonsággal** kapcsolatos figyelembe veendő **tényezőkre**.

■ Az előző analógiájára az **5.2 alfejezet a „Tűzjelző rendszerek”-kel, az 5.3 a „Segélyhívó rendszerek”-kel, az 5.4 a beléptető-, míg az 5.5 a CCTV rendszerekkel kapcsolatos megfontolandó szempontokat tartalmazza.**

■ Az **5.6 alfejezet az „Egyéb alkalmazások”-kal** kapcsolatos (hőmérsékletmérők érzékelése, gépészeti, „intelligens otthon” alkalmazások felügyelete stb.), míg az 5.7 az összetett, integrált riasztórendszerekkel kapcsolatos, figyelembe veendő sajátosságokra, tényezőkre, prioritásokra hívja fel a figyelmet, pl.:

Ha valamennyi alkalmazás ismert már a riasztásátviteli rendszer megválasztásakor, akkor a teljesítőképességre vonatkozóan a legszigorúbb követelményeket kell alkalmazni.

Ha már meglévő riasztásátviteli rendszerhez további alkalmazást adunk hozzá, akkor a szempontok szerint újra értékelni kell a rendszert, hogy meggyőződjünk arról, hogy az továbbra is megfelel a követelményeknek.

.....

Egyes alkalmazások, amelyek a riasztás-átviteli rendszert hosszabb időre igénybe vehetik, más alkalmazások használatának korlátozásához vezethetnek, ilyenek pl. a CCTV-rendszerek (hosszú átviteli idő a mozgó képek átvitelekor) vagy a segélyhívó rendszerek (beszédkapcsolat a riasztásfogadó központ diszpécserére és a veszélyben levő személy között) stb., ezért ezt figyelembe kell venni a többi alkalmazásnál.

■ A **6. fejezet** már a **gyakorlatiasabb részét tárgyalja a riasztásátviteli rendszereknek, a 6.1 alfejezetben** esik szó a felügyelt objektumban telepített, a riasztás-átviteli rendszer részét képező adó-vevő csatlakoztatásával kapcsolatos elvárásokról, míg a **6.2 fejezet** a riasztásfogadó központban elhelyezkedő adó-vevő eszköz telepítésével, a riasztásmegjelenítő berendezéssel történő összeköttetéseivel kapcsolatos elvárásokat tartalmazza.

■ A műszaki előírás egy **„A” és egy „B” melléklettel rendelkezik, melyek előírások**, azaz nem csak tájékoztató szerepük van.

Az érvényben lévő biztonságtechnikai szabványok jegyzéke, negyedéves rendszerességgel történő frissítéssel az SZVMSZK honlapján az alábbi linken érhető el: <http://www.szvmszk.hu/szabvanyok>. A szabványok beszerezhetők a Magyar Szabványügyi Testület szabványboltjában, vagy az alábbi weblapon regisztrációt követően: https://www.mszt.hu/mszt/portal/user/anon/page/default.psm1/js_panename/msztKereses?tipus=S.

A 2005. év őszén indított sorozat következő része egy összefoglalót tartalmaz majd. Az elmúlt három év nem telt el tétlenül a szabványalkotók körében sem, így a sorozat második részében (2005. IV. évnegyed) szereplő táblázatok jelentősen módosultak mind tartalmilag, mind naprakészességüket tekintve. A következő részben tehát naprakész információkkal ismerkedhetünk meg a jelenleg érvényes EU-s szabványokat és szabványjellegű dokumentumokat illetően, és betekintést kaphatunk a várható közeljövőbe is.

Móré Attila